

STANDARDE EUROPENE PRIVIND MIGRAȚIA ȘI PARTICULARITĂȚI SPECIFICE REPUBLICII MOLDOVA

Victor FRUMUSACHI

Doctorand, Școala Doctorală în Drept, Științe Politice și Administrative a Consorțiului instituțiilor
de învățământ ASEM și USPEE „Constantin Stere”,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: frumusaky90@mail.ru

<https://orcid.org/0000-0002-7167-7700>

Statele dezvoltate încearcă să identifice tehnici normative noi referitoare la reglementarea fenomenului de migrație ilegală, să controleze acest fenomen, mai cu seamă în contextul unor mecanisme prestabilite de reglementare a modului de trecere a frontierelor, a restricțiilor și a măsurilor de pază și securitate. În profilul lărgit al intereselor RM privind garantarea drepturilor cetățenilor săi în străinătate și crearea mecanismelor necesare pentru participarea mai activă a statului în procesele migraționiste au fost ratificate mai multe tratate internaționale care țin de domeniul migrației. Multitudinea aspectelor privind standardele naționale migraționale sunt reglementate preponderent prin Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova și Legea nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova, evident fără a exclude alte acte normative conexe. Normele vizate acoperă juridic elementele normative ale infracțiunii de organizare a migrației ilegale, prevăzută de art. 362¹ CP RM, caracterul acesteia fiind unul de blanchetă.

Cuvinte-cheie: politică globală, zonă geografică, liberă circulație, migrație, flux migrațional, standarde europene, Republica Moldova.

EUROPEAN STANDARDS ON MIGRATION AND PECULIARITIES SPECIFIC TO THE REPUBLIC OF MOLDOVA

The developed countries are trying to broaden the regulatory base on migration, to control this phenomenon, despite legal regulations on border crossings, restrictions and security and safety measures. In the broader profile of Republic of Moldova's interests in guaranteeing the rights of its citizens abroad and creating the necessary mechanisms for the more active participation of the state in migration processes as several international treaties related to migration have been ratified. The multitude of aspects regarding the national migration standards are regulated mainly by the Law no. 200 of July 16th, 2010 on the regime of foreigners in the Republic of Moldova and the Law no. 270 of December 18th, 2008 on asylum in the Republic of Moldova, obviously without excluding other related normative acts. The targeted norms legally cover the normative elements of the crime of organizing illegal migration, provided by the article 362¹ of the Criminal Procedure of the Republic of Moldova, being as form.

Keywords: global policy, geographical area, free movement, migration, migration flow, european standards, Republic of Moldova.

NORMES EUROPÉENNES SUR LA MIGRATION ET PARTICULARITÉS SPÉCIFIQUES DE LA RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA

Les États développés tentent d'identifier de nouvelles techniques normatives liées à la régulation du phénomène de migration illégale, pour contrôler ce phénomène, notamment dans le contexte de mécanismes préétablis de régulation

du franchissement des frontières, des restrictions et des mesures de sécurité et de sûreté. Un certain nombre de traités internationaux relatifs à la migration ont été ratifiés dans le profil élargi des intérêts de la République de Moldova pour garantir les droits de ses citoyens à l'étranger et créer les mécanismes nécessaires à une participation plus active de l'État aux processus de migration. La multitude d'aspects concernant les normes nationales en matière de migration sont principalement régis par la loi nr 200 du 16 juillet 2010 sur le régime des étrangers en République de Moldova et la Loi nr 270 du 18 décembre 2008 sur l'asile en République de Moldova, évidemment sans exclure d'autres actes normatifs connexes. Les normes concernées couvrent juridiquement les éléments normatifs du délit d'organisation de la migration clandestine, prévu par l'art. 3621 HP RM, son caractère est celui de blanchette.

Mots-clés: politique mondiale, zone géographique, libre circulation, migration, flux migratoire, normes européennes, République de Moldova.

ЕВРОПЕЙСКИЕ СТАНДАРТЫ В ОБЛАСТИ МИГРАЦИИ И ХАРАКТЕРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Развитые страны пытаются определить новые нормативные приемы регулирования феномена нелегальной миграции, контролировать это явление, особенно в контексте заранее установленных механизмов регулирования способов пересечения границ, ограничений и мер безопасности и охраны. В более широком профиле интересов Молдовы по обеспечению прав своих граждан за границей и созданию необходимых механизмов для более активного участия государства в миграционных процессах было ратифицировано несколько международных договоров, касающихся миграции. Множество аспектов, касающихся национальных миграционных стандартов, регулируются в основном Законом №. 200 от 16 июля 2010 г. О режиме иностранцев в Республике Молдова и Закон №. 270 от 18 декабря 2008 г. Об убежище в Республике Молдова, очевидно, не исключая другие сопутствующие нормативные акты. Целевые нормы юридически охватывают нормативные признаки состава преступления организации незаконной миграции, предусмотренного ст. 3621 CP RM, его характер.

Ключевые слова: глобальная политика, развитие, географическое пространство, свободное передвижение, миграция, миграционный поток, европейские стандарты, Республика Молдова.

Introducere

Prezentul articol științific vizează analiza sistemului și conținutului unor standarde europene privind migrația, iar aceste standarde sunt raportate la specificul și conținutul reglementărilor normative adoptate în Republica Moldova. În raport cu scopul publicației au fost trasate următoarele obiective:

- cercetarea punctuală a reglementărilor europene și identificarea standardelor care vizează domeniul complex al migrației comunitare;

- identificarea particularităților de înscriere a normativului național în limitelor standardelor europene privind migrația, cele din urmă (standardele europene) constituind cadrul normativ extrapenal pentru conceptualizarea juridico-penală a infracțiunii prevăzute la art.362¹ CP RM.

Scopul și obiectivele trasate au fost materializate prin operarea mai multor metode și procedee științifice, principalele fiind: metoda logică, metoda istorică (procedeele științifice al analizei istorico-comparative), metoda sistematică, metoda comparată etc.

Autorul I. GUCEAC statuează că, „calificând migrația drept unul din factorii cu impact asupra vieții social-politice, economice și culturale a statelor, acest termen se regăsește și în conținutul normativ al unor constituții (*Constituția Ucrainei (art. 92), Constituția Austriei (art. 10), Constituția Germaniei (art. 73), Constituția Bosniei și Herțegovinei (art. III), Constituția Argentinei (art. 25), Constituția Georgiei (art. 3), Constituția Italiei (art. 35), Constituția Portugaliei (art. 44), etc.*), chiar dacă nu toate

constituțiile utilizează noțiunea de „migrație” (*Constituția RM (art. 27), Constituția României (art. 25) etc.*), însă cu siguranță majoritatea absolută declară drepturi fundamentale, care, într-o anumită măsură, legiferează și încurajează dreptul la libera deplasare a persoanei.” [1]

Europa a fost și este o zonă geografică care prezintă fluxuri migratorii. După al doilea război mondial, politicile europene în domeniul migrației au avut un caracter restrictiv, abia după anul 1990 încercându-se elaborarea unor reglementări și tratate privind migrația, standarde care vor întregi fondul activ normativ care a stat la baza fondării UE.

O lungă perioadă de timp dreptul de a intra și de a locui pe teritoriul unui stat membru al UE era guvernat prin legi la nivel național, elaborate de fiecare stat în parte. Se intra și se putea locui pe baza unei vize de intrare și a unei vize de ședere, vize care se acordau de fiecare stat în parte. Numai după luna mai 1999, când Tratatul de la Amsterdam a intrat în vigoare, UE a primit competențele necesare pentru a formula standarde comune la nivelul UE privind migrația și azilul [2]. În aceste condiții evidențiem faptul că dreptul la azil este recunoscut pentru prima dată la nivel european în Carta Drepturilor Fundamentale a UE (art. 18) [3]. Mai mult, se interzice returnarea unei persoane în cazul în care acea persoană ar fi persecutată sau expusă unui risc real de tortură și de pedeapsă sau tratament inuman sau degradant în țara de origine, conform art. 19 din același act, interdicție denumită și ca principiul nereturnării.

Conținut de bază

În opinia savantului C. Tudorache, Uniunea Europeană s-a fundamentat pe o filosofie a liberei circulații a cetățenilor statelor membre în spațiul european. Tratatul de la Roma a pus bazele reglementării liberei circulații a lucrătorilor în spațiul comunitar. După anul 1957, numeroasele reglementări comunitare, convenții internaționale sau următoare-

le tratate asupra Comunității Europene au contribuit la facilitarea circulației persoanelor în UE. Migrația a căpătat un loc proeminent pe agenda politică a UE și statelor membre după 2000. Prin Tratatul de la Amsterdam, intrat în vigoare în 1999, eforturile Comunității Europene s-au concentrat asupra stabilirii unor standarde comune în domeniul azilului și migrației [4].

Cu toate acestea, pe de o parte, se recunoaște faptul existenței unui flux masiv ilegal de imigranți către spațiul comunitar și dezideratul de control al acestui flux, iar pe de altă parte nu ne-am ralia deplin la opinia formulată de către autorul R. Rotaru precum că „politica globală în domeniul migrației la nivelul UE are ca *principal scop lupta împotriva migrației ilegale*, iar politicile în acest domeniu sunt strâns legate de legalizarea fluxurilor migraționiste și integrarea migranților” [5, p. 421-431]. De altfel, politicile migraționiste comunitare sunt bazate pe coeziune și incluziune care respectă drepturile fundamentale ale omului, în cadrul unor economii sociale de piață solide, oferind cetățenilor un spațiu de libertate, securitate și justiție fără frontiere interne.

În acest sens, dacă vorbim de politica globală a UE în domeniul migrației, aceasta este una complexă și include trei componente principale: combaterea migrației ilegale/iregulare, migrația forței de muncă și migrația și dezvoltarea, care urmează a fi luate în considerare într-o manieră holistică la elaborarea strategiilor și politicilor de durată în domeniul migrației și azilului [6]. Or, o condiție esențială pentru implementarea cu succes a politicilor este îmbunătățirea informațiilor disponibile, precum și a instrumentelor de monitorizare și evaluare.

Obiectivele fundamentale ale Europei nu s-au schimbat, având un angajament puternic în favoarea unor societăți armonioase, bazate pe crearea unui spațiu în care să se asigure protecția individuală și colectivă a cetățenilor, respectarea drepturilor fundamentale și libera circulație a acestora. În cele din

urmă, este vorba de un spațiu care necesită o gestionare concertată în domeniul migrației și azilului. UE a înregistrat progrese importante în ceea ce privește construcția acestui spațiu de libertate, securitate și justiție [7].

Politica migraționistă este parte integrantă a dezi-deratului comunitar de creare a unui spațiu de libertate, securitate și justiție. Tratatul UE au consacrat capitole distincte gestionării problematicei migrației și azilului de către statele membre ale comunității. Încă de la fondarea acestui spațiu, statele membre au acordat o atenție sporită gestionării acestei materii, procesul evoluând până la dezi-deratul de a avea o politică europeană comună în domeniul dreptului de azil și al migrației, întemeiată pe solidaritatea între statele membre comunitare și care este echitabilă față de resortisanții statelor terțe, așa cum este statuat prin Tratatul de la Roma, semnat la Roma, la 25 martie 1957, de către șase state (*Belgia, Franța, Germania, Luxemburg, Italia și Olanda*), considerat ca fiind fundamentul aducerii Europei la pace și dezvoltare integrată după al Doilea război mondial [8].

Formarea spațiului comun, inclusiv prin semnarea Acordului „Schengen” sub numele „Schengen I” la 14 iunie 1985, prin abolirea obstacolelor privind libera circulație a persoanelor a fost un pas important în crearea unei migrații controlate, iar capitalul și forța de muncă puteau să circule liber între țările membre. În decursul timpului, sensul conceptului de liberă circulație a prins contur, iar în anul 1990 a fost semnată Convenția de aplicare a acordului Schengen, sub numele „Schengen II”, încât cetățenia UE stă la baza dreptului unei persoane de a circula și a se stabili liber pe teritoriul statelor membre.

În același timp, Consiliul Europei are mai multe instrumente și mecanisme care abordează statutul migranților, având la bază originile formării comunității europene.

Convenția europeană a drepturilor omului, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, ratificată de RM

prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298 din 24 iulie 1997 [9], este un tratat care nu se referă în mod expres la statutul migranților, aceștia, ca orice ființă umană, se bucură de protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale garantate de Convenție [10]. Or, conform dispozițiilor art. 1 în coroborare cu art. 3, 5 și 8 din Convenție, statele membre ale Consiliului Europei garantează drepturile prevăzute în Convenție nu numai pentru propriii cetățeni, ci pentru toți cei aflați în jurisdicția lor, incluzându-se în această categorie și migranții. Mai mult, nimeni nu poate fi privat de dreptul de a intra pe teritoriul statului al cărui cetățean este (*art. 3 al Protocolului nr. 4 la Convenție, semnat la Strasbourg, la 16 septembrie 1963*), evident fără a asigura asemenea standarde persoanelor străine.

Astfel, în cauza *Soering c. Marea Britanie*, Hotărârea din 7 iulie 1989, pct. 91, CtEDO reține că dacă persoana extrădată riscă să fie supusă, în statul solicitant, torturii sau tratamentelor ori pedepselor inumane sau degradante, executarea deciziei de extrădare poate intra în contradicție cu art. 3 al Convenției și, prin urmare, poate angaja responsabilitatea statului solicitat [11]. Returnarea a doi solicitanți de azil în Somalia ar constitui o încălcare a art. 3 din Convenție pe motivul înregistrării crizei umanitare și a violenței generalizate din Mogadishu Sufi (cauza *Elmi c. Marea Britanie*, Hotărârea din 28 iunie 2011) [12].

În cazul deținerii unor cetățeni din Bangladesh (*art. 5 din Convenție*), CtEDO, în cauza *Ilias și Ahmed c. Ungaria*, Hotărârea din 21 noiembrie 2019, statuează că în toate cazurile de îndepărtare a unui solicitant de azil dintr-un stat contractant într-un stat terț intermediar, fără examinarea cererii de azil în fond, indiferent dacă statul terț primitor este un stat membru al UE sau nu, dacă este un stat parte la Convenție sau nu, era de obligația statului reclamat să examineze în detaliu problema existenței unui risc real ca solicitantului de azil să-i fie refuzat accesul, în

țara terță gazdă, în cadrul unei proceduri adecvate în materia azilului, care să-l protejeze de returnare, adică de îndepărtarea directă sau indirectă spre țara de origine, fără o evaluare adecvată a riscurilor cu care se confrunta, din perspectiva art. 3. Dacă s-a stabilit că garanțiile existente, în acest sens, erau insuficiente, art. 3 presupunea o obligație ca solicitanții de azil să nu fie returnați în țara terță. În plus, față de această chestiune principală, în cazul în care presupusul risc de a fi supus unui tratament contrar art. 3 privea, de exemplu, condițiile de detenție sau condițiile de viață pentru solicitanții de azil într-o țară terță gazdă, acel risc era, de asemenea, evaluat de către statul care expulzează [13].

Referitor la art. 8 din Convenție, în cauza *Bistieva și alții c. Polonia*, Hotărârea din 10 aprilie 2018, CtEDO menționa că satisfacția reciprocă a părinților și a copilului de compania celui alt constituie un element fundamental al vieții de familie. Astfel, nu se poate deduce că doar asigurarea unității familiei garantează în mod cert respectarea dreptului la viața de familie, în special în cazurile în care familia este reținută. Faptul de a limita reclamantii la plasarea lor într-un centru de detenție timp de aproape șase luni, supunându-i astfel condițiilor de viață tipice unei instituții de custodie, poate fi considerat drept o ingerință cu exercitarea efectivă a vieții lor de familie [14]. O separare forțată de un fiu de unsprezece luni care rezultă din excluderea reclamantului din Rusia constituie o încălcare a dreptului la respectarea vieții de familie (cauza *Nolan și K. c. Federația Rusă*, Hotărârea din 12 februarie 2009) [15].

Convenția europeană privind extrădarea, semnată la Paris la 13 decembrie 1957, ratificată de RM prin Hotărârea Parlamentului nr. 1183 din 14 mai 1997 [16], și cele 4 protocoale adiacente, Protocolul la Convenția europeană privind funcțiile consulare privind protecția refugiaților (1967) și Convenția Europeană privind statutul juridic al lucrătorilor migranți, adoptată la Strasbourg la 24 noiembrie 1977, ratifi-

cată de RM prin Legea nr. 20 din 10 februarie 2006 [17], se consideră necesare în reglementarea situației juridice a migrației și lucrătorilor migranți, cetățeni ai statelor membre ale Consiliului Europei, cu scopul de a le asigura, în măsură în care este posibil, un tratament care să nu fie mai puțin favorabil decât cel de care beneficiază lucrătorii, cetățeni ai statului de primire, pentru toate aspectele legate de condițiile de viață și de muncă, facilitând promovarea socială și bunăstarea lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora.

Autorii Ch. Morehouse și M. Blomfield menționează că aceste reglementări au drept fundament juridic art. 63 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, cu aplicabilitate în materia azilului, a refugiaților și a protecției temporare, drepturile resortisanților din state terțe în vederea europenizării aspectelor privind azilul și migrația, migrației cu sau fără forme legale [18].

Primele demersuri în domeniul migrației pot fi considerate prevederile Tratatului de la Amsterdam 97/C 340/01 din 2 octombrie 1997 [19], care au instituit „spațiul de libertate, justiție și securitate”, a amendat Tratatul de la Maastricht din 7 februarie 1992 [20], în care rolul cetățeanului este subliniat, caracterul democratic al instituțiilor este întărit, au fost extinse drepturile Oficiului European de Poliție (Europol)), a fost extinsă cooperarea în domeniul vizelor, azilului și imigrării, iar politica migrației a devenit una dintre prioritățile politice ale UE. Autorul român I. Bădescu enunța că obiectivele principale au fost definirea principiilor și orientărilor generale comune în domeniul migrației, inclusiv pentru problemele care au implicații în domeniul apărării [21].

Totuși, considerăm că dezideratul unei politici comune privind migrația rămâne un obiectiv ambițios, pe măsură ce statele membre ale comunității se confruntă cu situații foarte diferite în ceea ce privește migrația: istoricul diferit al migrației, nivelul diferit al dependenței economice față de imigrație și, nu în

ultimul rând, o preocupare diferită față de tendințele manifestate de migrație în ultima perioadă. Astfel, stabilirea unei abordări comune a problematicii managementului migrației și armonizarea politicilor privind migrația statelor membre reprezintă una dintre cele mai importante provocări ale migrației în UE. Soluționarea acestei probleme va deveni stringentă în viitor, pe măsură ce economiile și societățile statelor membre vor avea nevoie tot mai mult de lucrătorii migranți, ca urmare în special a îmbătrânirii populației [4, p. 95-100].

Impulsul a fost dat de două programe (*TAMPERE* și *HAGA*) multianuale succesive care au prezentat, în detaliu, prioritățile și inițiativele care urmează a fi luate în diferite sectoare.

Efectele Tratatului de la Amsterdam le regăsim în programul „*TAMPERE*”, desfășurat în orașul Tampere din Finlanda, la 15-16 decembrie 1999 [22]. Programul, pe de o parte, apare ca o necesitate de a aborda politicile comunitare unice privind migrația, iar pe de altă parte, datorită faptului că fenomenul migrației pune statelor europene probleme semnificative de natură economică, socială și demografică. Or, programul își propune, abordarea referitor la:

- migrație legală (*reunificarea familială, statutul de rezident, studenți, cercetători*);
- integrare (*crearea unei rețele de Centre Naționale de Contact, elaborarea unui ghid de integrare*);
- migrație ilegală (*planul de acțiune privind imigrația ilegală, returnarea*);
- relații cu țările terțe (*acordurile de readmisie, asistarea țărilor terțe*), fiind elaborate diferite directive, planuri, programe, negocieri, acorduri și legi.

Mai mult, programul este considerat „*piatra de temelie*” a cooperării judiciare, pe măsură ce introduce politica migratorie comună în domeniul azilului (*punerea în practică a Convenției privind statutul refugiaților din 1951*), elaborează un angajament pentru protecția libertății din spațiul UE (*drepturile omului, instituțiile democratice, statul de drept*),

acordă respectul absolut al dreptului de a solicita azil, oferă garanții celor care solicită protecție sau acces în UE, asigurându-se astfel că nicio persoană nu este trimisă înapoi unde riscă să fie persecutată (menținând principiul *nereturnării*).

Autorul D. Zanoschi subliniază că „scopul principal al programului „*TAMPERE*” a fost crearea unei zone de justiție, securitate și libertate în cadrul UE”[23].

O viziune similară o regăsim și la autorii R. Rotaru [5, p. 421-431], precum și A. Cicala, I. Soroceanu [24], care rețin că „prima fază concretă a acțiunilor comune europene în ceea ce privește politica în domeniul migrației a început odată cu Consiliul European de la Tampere din octombrie 1999, imediat după adoptarea Tratatului de la Amsterdam, care a conferit o dimensiune europeană politicilor în materie de imigrație și azil. Programul Tampere reprezintă momentul de start în ceea ce privește politica UE în domeniul justiției și afacerilor interne, pentru a transforma UE într-o „*zonă a libertății, securității și justiției*.”

Comunicarea COM/2003/0336 din 3 iunie 2003 privind Imigrarea, Integrarea și Ocuparea forței de muncă a Comisiei Europene [25] statua că „intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam în 1999 (...) au reprezentat puncte de cotitură în angajamentul UE de a lucra împreună în domeniile justiției și afacerilor interne, în special cu privire la imigrare și azil. În concluziile sale adoptate în Tampere pe 16 octombrie 1999, Consiliul European nu numai că și-a reafirmat determinarea de a face utilizarea deplină a posibilităților deschise de noile dispoziții ale Tratatului în aceste domenii, dar, de asemenea, a dat orientări cuprinzătoare cu privire la standardele pe care acesta a dorit să vadă dezvoltat în patru elemente clar identificate ale unei UE comune în domeniul migrației și azilului, în particular, parteneriat cu țările de origine; o politică europeană comună de azil; tratament echitabil al resortisanților țărilor terțe și gestionarea fluxurilor migraționale”.

Spațiul comunitar, prin semnarea la 26 februarie 2001 a Tratatului de la Nisa [26], intrat în vigoare la 1 februarie 2003, marchează o nouă etapă în procesul de dezvoltare a vizelor, prin adoptarea unei standarde unitare în acest domeniu dar și în cel al migrației, conform căruia orice decizie referitoare la aceste aspecte este hotărâtă prin intermediul procedurii de co-decizie. Dezideratul a fost reconfirmat la întrunirea Consiliului European de la Salonic din 19-20 iunie 2003, ultima reuniune care s-a desfășurat în afara Bruxelles-ului, unde a fost subliniat „necesitatea de a explora mijloacele legale pentru ca resortisanții țărilor terțe să migreze către Uniune, ținând seama de capacitățile de primire ale statelor membre (...)”.

După cum conchide autorul N. Drăgănescu, Tratatul de la Nisa vizează un nou pas clar în direcția supranaționalizării, făcând-o să depindă de consensul obținut în prealabil de statele membre referitor la domeniile migrație și azil. Politica privind azilul și migrația implică o serie de probleme sensibile din punct de vedere politic și eforturi de a împiedica potențialii imigranți să părăsească țara de origine sau să tranziteze țări vecine cu UE, stoparea lor la graniță. Standardele naționale privind solicitanții de azil și imigranții ilegali diferă enorm, făcând dificilă adoptarea unor standarde comune [27].

În același timp, un aspect extem de important, pe de o parte, a fost adoptarea la 7 decembrie 2001, în vigoare la 1 ianuarie 2002, de către Consiliul Miniștrilor ai Justiției și Internelor ai UE a deciziei de ridicare a obligativității vizelor cetățenilor români care trec hotarele unui stat UE. Pe de altă parte, România a constituit chiar și în perioada comunistă țară de proveniență a migranților, fără însă a fi și țară de tranzit sau de destinație pentru migranții din alte state. Or, analiza fenomenului migrațional în această perioadă, a evidențiat principalele rute de migrație ilegală care traversează teritoriul României spre UE:

- China – Rusia – Ucraina – RM – România – Iugoslavia – Italia;

- India – Tadjikistan – Uzbekistan – Georgia – Ucraina – România – Ungaria – Slovacia – Cehia – Germania – Olanda;

- Siria – RM – România – Ungaria – Austria – Germania;

- Turcia – Ucraina – România – Ungaria – Austria;

- Turcia – Ucraina – RM – România – Ungaria – Iugoslavia – Italia;

- Turcia – Bulgaria – România – Ungaria – Austria – Germania – Olanda [28, p. 287-301].

Fluxurile de migrație sunt tot mai dinamice în fiecare an, începând cu 2002, în Europa stabilindu-se între 1,5 și 2 milioane de noi imigranți. Astfel, la sfârșitul anului 2002, Comisia Europeană a lansat o acțiune pregătitoare pentru crearea unei Rețele Europene de Migrație. Aceasta se lansează ca o bază sistematică de monitorizare și analiză a fenomenului multidimensional al migrației și azilului prin acoperirea unei varietăți de dimensiuni-politice, juridice, demografice, economico-sociale - și identificarea cauzelor sale profunde. Zece state membre, punctele naționale de contact desemnate în 2002 și altele, au indicat să se alăture proiectului în 2003. Faza pregătitoare a testat posibilitatea creării unei structuri permanente în viitor, iar problemele legate de migrație și azil au fost integrate pe deplin în prioritățile Programului-cadru al Comisiei pentru cercetare și dezvoltare și planul de acțiune al Comisiei” [29]. La întrunirea Consiliului European de la Salonic din 19-20 iunie 2003, decidenții statelor au recunoscut „importanța monitorizării și analizării fenomenului multidimensional al migrației” și și-au exprimat aprobarea pentru constituirea rețelei respective, iar la 14 mai 2008 a fost instituită oficial Rețeaua Europeană de Migrație [30].

Politica UE în domeniul justiției și afacerilor interne s-a dezvoltat și, chiar dacă nu toate obiectivele au fost atinse, s-au făcut progrese remarcabile, iar la cinci ani după Programul „TAMPERE” a devenit

iminent momentul pentru un nou program multianual, denumit Programul „HAGA” desfășurat în orașul Haga din Geneva, la 4-5 noiembrie 2004 [31], propunându-se o serie de măsuri noi în domeniul libertății, securității și justiției în UE. În cadrul procesului de dezvoltare a standardelor comunitare de migrație și azil, programul evidențiază importanța „îmbunătățirii culegerii, furnizării și schimbului de informații și date actualizate privind toate aspectele relevante pentru evoluția migrației și utilizarea eficientă a acestora”, regularizarea fluxurilor migraționiste și procedurilor de repatriere/returnare, precum și necesitatea de armonizare a datelor și informațiilor la nivelul statelor membre.

Comisia Europeană, la 11 ianuarie 2005, a adoptat Cartea verde privind abordarea UE pentru gestionarea migrației economice COM(2004) 811 [32], unde a lansat un proces de dezbatere aprofundată, care să implice instituțiile UE, statele membre și societatea civilă, cu privire la cea mai adecvată formă de norme comunitare pentru admiterea imigranților economici și cu privire la valoarea adăugată a adoptării unui astfel de cadru comun. Mai mult, Cartea verde se referea la procedurile de admisie pentru migrația economică a resortisanților țărilor terțe și nu se referă la libera circulație a cetățenilor UE în cadrul Uniunii.

În cele din urmă, în Programul „HAGA”, Consiliul European a subliniat importanța dezbaterii publice cu privire la Cartea Verde, care, împreună cu cele mai bune practici în statele membre și relevanța lor pentru punerea în aplicare a strategiei de la Lisabona, ar trebui să fie luate ca bază pentru „un plan de politici privind migrația legală, inclusiv procedurile de admitere capabile de a răspunde prompt la cererile fluctuante pentru migranți pe piața muncii” [32]. În cele din urmă, la 14 iunie 2005, a avut loc dezbaterea publică asupra Cărții Verzi, în cadrul căreia au fost abordate aspecte referitor la gradul de armonizare a politicilor naționale care ar trebui vizat, proceduri-

de de admisie pentru lucrătorii migranți, admiterea cetățenilor statelor terțe și măsurile complementare precum integrarea migranților, problemele legate de returnare și cooperarea cu statele terțe, care vor fi urmărite de către Comisia Europeană în scopul „definirii unei politici comunitare coerente privind migrația legală” [33].

În același timp, prin Tratatul de la Prüm [34], semnat la 27 mai 2005, denumit și „SCHENGEN III”, s-a stabilit un cadru juridic și anumite standarde pentru aprofundarea cooperării între statele membre ale UE, „în lupta împotriva terorismului, al criminalității transfrontaliere și al migrației ilegale prin intermediul schimbului de date genetice (ADN), amprente digitale, înmatriculările de vehicule și alte date cu caracter personal”. Preponderent s-a dorit intensificarea și accelerarea schimbului de informații dintre rețele polițienești pentru un control mai eficient al terorismului sau imigrației ilegale în Europa.

Potrivit Comunicării COM/2007/0512 din 11 septembrie 2007 referitor la cel de-al treilea raport anual privind migrația și integrarea, în ianuarie 2006, numărul resortisanților țărilor terțe cu domiciliul în UE era de aproximativ 18,5 milioane, respectiv 3,8% din populația totală de aproape 493 milioane. Imigrarea reprezintă încă factorul principal al creșterii demografice în UE, înregistrându-se o migrație netă pozitivă în majoritatea statelor membre. Migrația netă, care variază între 0,5 și 1 milion pe an pentru majoritatea anilor 1990, a crescut la niveluri cuprinse între 1,5 și 2 milioane începând cu 2002.

Tipologia de intrare diferă foarte mult între statele membre. În timp ce reîntregirea familiei este considerabilă în anumite țări, în particular Austria, Franța sau Suedia, alte state membre, în special Irlanda, Spania, Portugalia și Regatul Unit, au avut un procent ridicat de imigrare pentru muncă. În Spania au avut loc importante regularizări, în timp ce Franța, Germania și Țările de Jos au optat pentru regula-

rizări limitate pentru grupuri specifice de imigranți. Cele mai numeroase grupuri de migranți ai țărilor terțe ale UE au venit din Turcia (2,3 milioane), Maroc (1,7 milioane), Albania (0,8 milioane) și Algeria (0,6 milioane). Cu toate acestea, numărul de cetățeni născuți în străinătate în unele state membre, precum Franța, Suedia, Țările de Jos și Regatul Unit, este mai mare decât numărul de resortisanți ai țărilor terțe, deoarece mulți imigranți au dobândit cetățenia în țara gazdă [35].

La nivel politic, în iulie 2006, la Rabat (Maroc) a fost lansat un important proces regional, însoțit de o conferință ministerială privind migrația și dezvoltarea, care a instituit un cadru de acțiune cuprinzător, urmat de inițiative concrete, ateliere și alte conferințe ministeriale de la Tripoli (Libia, noiembrie 2006) și de la Paris (Franța - noiembrie 2008).

UE se îndreaptă spre îmbunătățirea procesului de adoptare a deciziilor în interiorul său, în urma aderării Bulgariei și României, iar realizarea unor reforme privind modul de funcționare a instituțiilor europene, perfecționarea standardelor în materie de migrație, apărare și securitate, a necesitat semnarea la 13 decembrie 2007 a Tratatului de la Lisabona, în vigoare la 1 decembrie 2009 [36]. În plus, tratatul a creat un Înalt Reprezentant al UE pentru afaceri externe și politica de securitate care avea atribuții privind migrația [37].

Operând cu datele EUROSTAT [38], la 1 ianuarie 2007 pe teritoriul recent extins al UE s-au înregistrat 27 milioane persoane rezidente care nu aveau cetățenia statului gazdă. Dintre acestea, 92,5% erau stabilite de către UE și numai 7,5% de către cele 12 state membre noi care au aderat la UE în anul 2004 și respectiv 2007. În plus, cinci state concentrău circa 74,9% din totalul străinilor (20,897,000 persoane): 7,3 milioane străini au fost înregistrați în Germania, 4 milioane - în Spania, 3,5 milioane - în Franța; aproximativ 3,4 milioane - în Marea Britanie și 2,7 milioane - în Italia. În 2007, migranții (*inclusiv resortisanți ai*

altor state membre ale UE și non-UE, cetățenii) reprezentau 5,64% din populația totală a UE.

Această medie include o mare varietate de reprezentare a migranților în statele membre UE: 38,2% din totalul populației - în Luxemburg, 20% - în Letonia, 18% - în Estonia, 9,8% - în Austria, 9% - în Spania, 8,9% - în Germania, 8,5% - în Belgia, 8% - în Grecia și 7,3% - în Irlanda, între 5,3% și 5,6% din populația lor - în Suedia, Franța și Regatul Unit, Italia. Noile state membre au avut ponderi ale migranților în populația lor nesemnificative, de exemplu Republica Slovacă a înregistrat 0,47% străini, România - 0,12% sau Bulgaria - 0,34%. Trebuie semnalat faptul că într-un număr semnificativ de țări non-cetățenii proveneau în mare parte (*peste 50%*) dintr-o altă țară a UE [39].

În contextul politicii comune în domeniul migrației, în spiritul responsabilității reciproce și al solidarității dintre statele membre și al unui parteneriat reînnoit cu țările terțe, a fost adoptat, la 24 septembrie 2008, Pactul european privind migrația și azilul [40], care conține cinci angajamente care se impuneau a fi transpuse în practică prin măsuri concrete, în particular organizarea și controlarea migrației ilegale, îmbunătățirea controalelor frontierelor externe, construirea unui sistem european în materie de azil și crearea unui parteneriat la nivel mondial pentru migrație și dezvoltare. S-a plecat de la ipoteza că o migrație care nu este administrată corespunzător poate afecta încrederea cetățenilor statelor membre, iar o migrație administrată corect poate fi un „*atu*” pentru UE [41, p. 32].

În acest sens, o realizare-cheie a fost adoptarea Sistemului European Comun de Azil finalizat, care stabilește standarde comune și o cooperare mai strânsă pentru a garanta tratamentul egal al solicitanților de azil într-un sistem deschis și echitabil în întreaga UE [42] și Sistemului European de Supraveghere a Frontierelor pentru prevenirea infracționalității transfrontaliere [43].

Reprezentanța permanentă a României la UE menționa, într-un comunicat [44], că Pactul reprezintă o nouă etapă importantă spre o politică globală a UE în domeniul migrației. Acest document oferă un nou impuls demersului de stabilire a unei politici comune în domeniul migrației și azilului, prin definirea clară a responsabilităților la nivel național și comunitar și consolidarea dialogului UE cu țările de origine, ținând cont de interesul comun al UE, dar și de specificitățile fiecărui stat membru. O viziune similară o regăsim și la autorul R. ROTARU [5, p. 421-431].

În opinia lui A. ȘUIU, problema migrației a fost abordată încă din anul 1950 (*libera circulație, statutul refugiaților*), însă, doar în anul 2008 s-a ajuns la semnarea unui Pact european care să vizeze imigrația și azilul [41, p. 32].

Totodată, la 8 octombrie 2008 este aprobată Comunicarea COM(2008) 611 privind consolidarea abordării globale a migrației: coordonare, coerență și sinergii sporite [45], care reprezintă unul dintre pilonii ai Pactului european privind imigrația și azilul.

Abordarea globală reflectă o schimbare majoră în dimensiunea externă a politicii europene în materie de migrație din ultimii ani, și anume trecerea de la o abordare axată în principal pe securitate și pe reducerea presiunii exercitate de migrație la o abordare mai transparentă și echilibrată, aflată sub semnul unei bune înțelegeri a tuturor aspectelor legate de migrație, care să îmbunătățească măsurile de însoțire pentru gestionarea fluxurilor de migrație, să facă din migrație și mobilitate forțe pozitive ale dezvoltării și să acorde o mai mare atenție aspectelor legate de munca decentă în cadrul politicilor, în scopul unei gestionări mai eficiente a migrației.

UE a construit caracterul multidimensional al abordării globale pe o bază tematică, care cuprinde migrația legală și mobilitatea, imigrația ilegală, precum și migrația și dezvoltarea. Totuși, natura însăși a abordării globale indică la necesitatea de

a combina mai sistematic acțiunile întreprinse de comunitate, statele membre ale UE și țările terțe sau alți actori, cu privire la domeniul migrației. Standardele în materie de migrație ar trebui încorporate structural în politicile în domeniul sănătății, educației și capitalului uman, precum și în strategiile de dezvoltare socială și economică. Abordarea globală a fost extinsă la regiunile care se învecinează cu UE la est și sud-est și, într-o mai mică măsură, la Orientul Mijlociu și Asia. Parteneriatul pilot pentru mobilitate cu RM și lansarea platformei de cooperare Marea Neagră sunt reușite ale abordării globale în această regiune.

Cadrul juridic european a fost completat cu prevederile Programului de la Stockholm [46], desfășurat în orașul Stockholm din Suedia, la 4 mai 2010. Tema de bază a fost „*O Europă deschisă și sigură în serviciul cetățenilor și pentru protecția acestora*” și „*Construirea unei Europe a cetățenilor*”. Acest program a marcat prioritățile pentru dezvoltarea libertății, securității și justiției, ca răspuns la preocuparea statelor UE, stabilindu-se drepturile cetățenilor (*o Europă a drepturilor*), facilitarea vieții cetățenilor (*o Europă a justiției*), protejarea cetățenilor (*o Europă care protejează*), accesul în Europa într-o lume globalizată, solidaritate și parteneriate în materie de migrație și de azil (*o Europă solidară*). Consiliul European recunoaște atât oportunitățile, cât și provocările reprezentate de creșterea mobilității persoanelor și subliniază faptul că o migrație circulară administrată corespunzător poate fi benefică tuturor părților interesate, fie în interiorul, fie în afara unor proiecte sau programe specifice [47].

Dacă analizăm indicatorul „*migrația netă*” pentru anii 2010 - 2014 al Băncii Mondiale, se poate observa foarte clar că, în cadrul UE, în timp ce țări precum Regatul Unit al Marii Britanii (900000), Franța (649998), Germania (549998), Italia (90000), Spania (599997), dar și state precum Suedia (200000), Austria (150001) sau Belgia (150007)

sunt fruntașe la capitolul import imigranți, state ca România (-44999), Republica Moldova (-103050), Bulgaria (-50000), Polonia (-38090), Croația (-20000), Lituania (-28394) sau Letonia (-10000) sunt fruntașe la exportul resursei umane, deși niciuna dintre acestea nu se află în fața unui excedent de populație, ci au un declin al acesteia. În ceea ce privește Blocul Estic, RM face parte din rândul statelor cu emigrație semnificativă, state cu valori pozitive fiind doar Germania, Cehia, Ungaria, Slovenia și Slovacia [48].

Pentru a combate mai eficient migrația ilegală, la 18 iunie 2009 s-a decis, la nivelul UE, stabilirea standardelor minime privind sancțiunile și măsurile la adresa angajatorilor de resortisanți din țări terțe aflați în situație de ședere ilegală. Astfel, țările UE trebuie să se asigure că angajatorii care încalcă aceste norme fac obiectul unor sancțiuni efective, proporționale și cu efect de descurajare, inclusiv amenzi pe baza fiecărui resortisant din afara UE angajat ilegal și plata returnării acestor resortisanți în țara lor de origine. Mai mult, țările UE trebuie să se asigure că angajatorii au răspunderea de a efectua plățile restante, cum ar fi salariile și contribuțiile de asigurări sociale neachitate, să instituie sisteme care să le permită resortisanților din afara UE angajați ilegal să solicite angajatorilor plata salariilor neachitate și să se asigure, dacă este cazul, că angajatorii sunt supuși și altor sancțiuni, cum ar fi:

- pierderea totală sau parțială a dreptului de a beneficia de prestații publice (inclusiv de fonduri ale UE) pentru o perioadă de până la cinci ani;

- obligația de a restitui eventualele prestații primite în cele 12 luni înainte de constatarea angajării ilegale;

- excluderea de la participarea la contracte de achiziții publice pentru o perioadă de până la cinci ani;

- închiderea temporară sau definitivă a întreprinderii.

De asemenea, o încălcare intenționată constituie o infracțiune dacă angajatorul persistă în încălcare, angajează un număr semnificativ de resortisanți din țări din afara UE aflați în situație de ședere ilegală, angajează asemenea persoane în condiții de muncă extrem de abuzive, angajează victime ale traficului de ființe umane și angajează ilegal minori [49].

La începutul anului 2013, populația UE număra 503 milioane de persoane, din care 20,4 milioane erau resortisanți ai țărilor terțe, respectiv 4% din totalul populației. În 2012, resortisanților țărilor terțe li s-au eliberat 2,1 milioane de prime permise de ședere. Dintre acestea, 32 % au fost eliberate pentru motive familiale, 23 % - pentru activități remunerate, 22 % - pentru studii și 23 % - pentru alte motive (*inclusiv protecție internațională*). Cel mai mare număr de prime permise au fost acordate resortisanților din următoarele țări: Statele Unite ale Americii, cu 200000 de resortisanți care reprezintă 9,5 % din totalul UE, urmate de Ucraina, China și India, cu aproximativ 7,5 % din totalul UE (163000, 161000 și respectiv 157000 de resortisanți). Un număr semnificativ de permise (*între 5% și 2,5% din totalul UE*) au fost eliberate resortisanților din Maroc (102000), Rusia (66000), Filipine (62000), Turcia (59000) și Brazilia (51000).

În anul 2013, numărul total al cererilor de azil a fost de 434160, ceea ce reprezintă o creștere semnificativă de aproximativ 100000 de solicitanți față de anul precedent. Cel mai mare grup de solicitanți a provenit din Siria (50470, *respectiv 12 % din totalul solicitanților*), alte țări importante fiind Rusia, Afganistan, Serbia, Pakistan și Kosovo. Dintre toți solicitanții, 112730 de persoane au primit protecție în primă instanță (refugiat: 49510, protecție subsidiară - 45540 sau motive umanitare - 17685), aproximativ 35 % din toate deciziile adoptate în primă instanță [50]. Marea majoritate a celor 2,3 milioane de persoane care au fugit din Siria de la izbucnirea conflictului în anul 2011 au găsit adăpost în Liban,

Turcia, Iordania, Irak și Egipt, iar aproximativ 82730 de persoane au solicitat azil în UE.

Numărul minorilor neînsoțiți care au solicitat protecție internațională a rămas același ca în anul 2012, cu 12425 de cereri depuse. Provenind în principal din Afganistan (3310), Somalia (1580), Siria (1010) și Eritreea (715), majoritatea acestor copii au fost primiți de Suedia, Germania, Regatul Unit, Austria și Italia. Având în vedere natura fenomenului migrațional pe care își propun să îl capteze, este probabil ca statisticile privind migrația neregulamentară să fie incomplete sau nu foarte fiabile. Cu toate acestea, migrația ilegală continuă să fie o componentă majoră a migrației către UE.

În anul 2013, unui număr de aproximativ 317840 de persoane le-a fost refuzată intrarea în UE, ceea ce reprezintă o ușoară creștere de 0,6% față de anul 2012, marea majoritate a refuzurilor (61%) fiind înregistrată în Spania. Numărul de persoane reținute a scăzut cu 386230 de persoane reținute în 2013 (în comparație cu 433665 în 2012). Multe dintre cauzele profunde ale migrației constau în probleme globale pe care UE a încercat să le abordeze de mulți ani. Migrația ar trebui recunoscută ca fiind unul dintre domeniile principale în care o politică externă a UE activă și implicată are o importanță directă pentru cetățenii UE. Războaiele civile, persecuțiile, sărăcia și schimbările climatice determină direct și imediat migrația, astfel încât prevenirea și atenuarea acestor amenințări au o importanță capitală pentru dezbaterile privind migrația. aproximativ 166470 de cetățeni din afara UE [51]. Rapoartele trimestriale ale FRONTEX [52] au avut, de asemenea, rolul de a-i informa în timp util pe responsabilii politicii asupra situației de la frontierele externe ale UE: în 2013 (*ianuarie-septembrie*), 77140 de persoane au fost interceptate în timp ce treceau ilegal frontierele UE, cu o creștere semnificativă începând din iulie, care a afectat puternic coasta italiană, în special ca urmare a agravării crizei siriene [53].

În același timp, la nivelul UE, pe fondul preocupărilor crescute privind necesitatea aspectelor complexe pe care le-au ridicat presiunile migraționiste în ultimii ani, au fost adoptate mai multe acte comunitare, în vederea punerii în aplicare a tratatelor și politicilor migraționale (*regulamente, decizii, directive etc.*). Or, spre deosebire de directive, regulamentele sunt actele cu cel mai mare impact grație caracteristicilor lor juridice: obligativitatea raționae materiale (*în toate elementele cuprinse în acestea*) și obligativitatea raționae personae (*obligativitatea față de toate subiectele de drept cărora li se adresează regulamentul (persoane fizice, persoane juridice, state)*), aplicabilitatea directă.

Astfel, actele comunitare care au vizat, în decursul istoriei construcției europene, probleme legate de migrație sunt:

- Regulamentul (CE) nr. 1560/2003 din 2 septembrie 2003 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 343/2003 al Consiliului de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe [54] - subliniază importanța cooperării interstatale în vederea susținerii fenomenului migraționist;

- Regulamentul (CE) nr. 1987/2006 din 20 decembrie 2006 privind instituirea, funcționarea și utilizarea Sistemului de informații Schengen din a doua generație (SIS II) [55], al cărui scop este cel de a consolida spațiul de libertate, securitate și justiție de la nivelul UE;

- Regulamentul (CE) nr. 810/2009 din 13 iulie 2009 privind instituirea unui Cod comunitar de vize (Codul de vize) [56] – care, prin conținutul său, accentuează cerințele referitoare la legalitatea fenomenului migrației;

- Regulamentul (UE) nr. 1052/2013 din 22 octombrie 2013 de instituire a Sistemului european de supraveghere a frontierelor (EUROSUR) [57] - având

ca obiectiv stabilirea de garanții în scopul creării de standarde care să faciliteze transferul informațional în materie;

- Regulamentul (UE) nr. 604/2013 din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (reformare) [58] - cunoscut sub numele de Regulamentul „DUBLIN III”. Se stabilesc condițiile în care statele membre examinează orice cerere de protecție internațională prezentată de un resortisant al unei țări terțe sau de un apatrid pe teritoriul oricăruia dintre ele, inclusiv la frontieră sau în zonele de tranzit. Acest regulament are un rol important în structurarea unei politici comune în domeniul migrației și azilului, incluzând un sistem european comun de azil (SECA) și care reprezintă un element constitutiv al obiectivului UE de a crea, în mod treptat, un spațiu de libertate, securitate și justiție deschis celor care, forțați de circumstanțe, caută în mod legitim protecție în UE;

- Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 118/2014 din 30 ianuarie 2014 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1560/2003 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 343/2003 al Consiliului de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe [59] - stabilește regimul juridic al cererilor de azil;

- Regulamentul (UE) nr. 514/2014 din 16 aprilie 2014 de stabilire a dispozițiilor generale privind fondul pentru azil, migrație și integrare, precum și instrumentul de sprijin financiar pentru cooperarea polițienească, prevenirea și combaterea criminalității și gestionarea crizelor [60] – care consolidează libertatea de acțiune în spațiul unional, gestionarea

eficace a fluxurilor de migrație, solidaritatea și cooperarea între statele membre cu privire la abordarea problemelor legate de migrație și securitate internă și față de țările terțe;

- Regulamentul (UE) nr. 399/2016 din 9 martie 2016 cu privire la Codul Uniunii privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (*Codul Frontierelor Schengen*) [61] - vizează flexibilizarea controlului la frontieră asupra persoanelor în ipoteza tranzitului între statele membre ale Uniunii;

- Regulamentul (UE) nr. 369/2016 din 15 martie 2016 privind furnizarea sprijinului de urgență pe teritoriul Uniunii [62] - reglementează posibilitatea de asistență și sprijin în situații de dezastru;

- Regulamentul (UE) nr. 1624/2016 privind Poliția de frontieră și garda de coastă la nivel european și modificare a unor Regulamente [63] - are ca obiect instituirea unor măsuri de management adecvat a fluxurilor de migrați;

- Regulamentul (UE) nr. 1726 /2018 din 14 noiembrie 2018 privind Agenția UE pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție (*eu-LISA*) și modificare/abrogare a unor Regulamente [64] - are ca scop reglementarea statutului acestei Agenții care activează în materia gestionării sistemelor informatice implicate în fenomenul migraționist;

- Regulamentul (UE) nr. 1806/2018 din 14 noiembrie 2018 de stabilire a listei țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru trecerea frontierelor externe și a listei țărilor terțe ai căror resortisanți sunt exonați de această obligație [65] - armonizează sistemul vizelor cu privire la resortisanții statelor terțe.

- Decizia-cadru 946/2002/JAI din 28 noiembrie 2002 privind consolidarea cadrului penal pentru a preveni facilitarea intrării, tranzitului și șederii [66];

- Decizia nr. 267/2005/CE din 16 martie 2005 de creare a unei Rețele de Informare și Coordonare

securizate, conectate la Internet, pentru serviciile de gestionare a migrației a statelor membre [67];

- Decizia nr. 687/2005/CE din 29 septembrie 2005 privind formatul pentru raportul privind activitățile de imigrație rețelelor de ofițeri de legătură și cu privire la situația din țara gazdă în materie de imigrație ilegală [68];

- Decizia nr. 688/2006/CE din 5 octombrie 2006 privind instituirea unui mecanism de informare reciprocă cu privire la măsurile statelor membre în domeniul azilului și imigrației [69];

- Decizia nr. 575/2007/CE din 23 mai 2007 de instituire a Fondului european de returnare pentru perioada 2008-2013, ca parte a Programului general „Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii” [70];

- Decizia nr. 381/2008/CE din 14 mai 2008 de instituire a unei Rețele europene de migrație;

- Directiva 81/2004/CE din 29 aprilie 2004 privind permisul de ședere eliberat resortisanților țărilor terțe care sunt victime ale traficului de persoane sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale și care cooperează cu autoritățile competente [71];

- Directiva 115/2008/CE din 16 decembrie 2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală [72];

- Directiva 52/2009/CE din 18 iunie 2009 de stabilire a standardelor minime privind sancțiunile și măsurile la adresa angajatorilor de resortisanți din țări terțe aflați în situație de ședere ilegală [73].

Cu toate acestea, criza migrației din Mediterana a adus în centrul atenției nevoile imediate în privința unei politici comune privind migrația, dar în același timp, a revelat și multe dintre limitările structurale ale politicii UE privind migrația și ale instrumentelor aflate la dispoziția sa. După cum a subliniat președintele Comisiei Europene, Jean-Claude Juncker în Orientările sale politice, combaterea cu

hotărâre a migrației neregulamentare, a persoanelor care introduc ilegal migranți și a traficantilor de migranți, precum și securizarea frontierelor externe ale Europei trebuie combinate cu o politică comună în materie de azil robustă, precum și cu o nouă politică europeană privind migrația legală [74]. Acesta este motivul pentru care, deși cauza migrației va continua să fie greu de promovat într-o perioadă caracterizată de o rată ridicată a șomajului, scepticism și de schimbări sociale. Este important să existe un sistem comun clar și riguros care să reflecte interesele Europei în privința unei politici comune privind migrația.

În opinia autorului V. Iacob, UE nu reușește să ajungă la un consens în privința unei politici comune privind migrația, iar valorile de imigranți ilegali duc la o adâncire a disensiunilor între membri. Fenomenul migrației ilegale determină un scepticism în rândul populației și creșterea curentului naționalist cu implicații profunde asupra capacității liderilor europeni moderați de a obține sprijin pentru o cooperare intracomunitară mai strânsă [75].

Potrivit unor serii de sondaje Eurobarometru efectuate pentru Parlamentul European cu privire la „percepții și așteptări”, sprijinul cetățenilor Uniunii pentru o implicare și mai puternică a acesteia în domeniul migrației a scăzut de la 74 % în 2016 la 72 % în 2018. Diferența între opinii de la un stat membru la altul este mare. Susținerea cea mai puternică pentru intensificarea acțiunilor UE în domeniul migrației se înregistrează în Cipru (88 %), Spania (85 %) și Portugalia (84 %). Susținerea cea mai slabă pentru intensificarea acțiunilor UE în acest domeniu se înregistrează în Austria (55 %), Letonia și Regatul Unit (56 %) [76].

RM are propria politică migrațională, în contextul inițiativelor migraționiste ale UE, susțin autorii Raportului Tendințe și Politici Migraționiste în Regiunea Mării Negre: cazurile RM, României și Ucrainei [77]. După proclamarea independenței RM s-a luat cursul

de edificare a unei societăți deschise, democratice, iar pentru locuitorii acestui teritoriu a apărut un fenomen nou – migrarea în masă în afara țării [78].

Or, perioada după obținerea independenței se caracterizează prin intensificarea migrației atât definitive (*plecarea cu traiul permanent peste hotare sau repatrierea propriilor cetățeni*), cât și a celei temporare (*migrația pentru o perioadă de timp determinată: în scop de muncă, la studii, pentru reîntegrarea familiei, alte scopuri*). În ambele cazuri, soldul migrațional este negativ, ceea ce prezumă că numărul persoanelor plecate din țară definitiv sau temporar depășește numărul persoanelor intrate cu asemenea scopuri în RM [79].

În politica de reglementare a migrației se evidențiază o anumită evoluție, condiționată de reformularea scopurilor politicii migraționiste a RM. La prima etapă (1990-1994), migrația era examinată sub aspectul securității statale, protejarea populației autohtone, moldovenilor, în contextul migrației masive din spațiul sovietic și post-sovietic. În perioada ulterioară (1995-2006), conceptul politicii migraționiste nu este schimbat, se modifică însă scopul. Statul se străduie să apere interesele cetățenilor moldoveni care se află la muncă peste hotarele țării. Conținutul etapei a treia (*din mai 2006*) vizează faptul că migrația este interpretată sub aspectul politicilor de dezvoltare asupra unor abordări conceptuale în legătură cu reglementarea migrării forței de muncă, desfășurarea unei reforme instituționale, o cooperare mai strânsă cu UE, contracararea migrației ilegale și tranzitarea migrațională ilegală [80].

Autoritățile din RM recunosc că plasarea geografică a țării la frontiera de Est a UE, fiind asociată cu amplificarea proceselor de adoptare a standardelor europene, solicită din partea acestora eforturi de menținere a stabilității și de gestionare a amenințărilor de securitate în vecinătatea comună [81], inclusiv a celor care privesc migrația iregulară/ilegală pentru deplasarea spre țările Europei de Vest [82].

La ora actuală, pot fi identificate trei tipuri de migrație internațională în RM:

- migrație internațională de scurtă durată, în special în țările CSI;
- migrație internațională de lungă durată, predominant în țările UE;
- migrație internațională legală de lungă durată spre SUA și Canada [78].

În profilul lărgit al intereselor RM privind garantarea drepturilor cetățenilor săi în străinătate și crearea mecanismelor necesare pentru participarea mai activă a statului în procesele migraționiste au fost ratificate mai multe tratate internaționale care țin de domeniul migrației. Multitudinea aspectelor privind standardele naționale migraționale sunt reglementate preponderent prin Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în RM [83] și Legea nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în RM [84], evident fără a exclude alte actele normative conexe.

Concluzii

- Politica migraționistă a UE este parte integrantă a standardului internațional, fiind o paradigmă complexă și comprehensivă, înregistrând progrese importante în ceea ce privește construcția acestui spațiu de libertate, securitate și justiție, incluzând trei componente principale: prevenirea și combaterea migrației ilegale/iregulare; migrația forței de muncă și economia; migrația și dezvoltarea socială și umană.

- În RM măsurile care se iau atât în privința legislației, cât și a cadrului instituțional au mai degrabă un caracter de reacționare, legat de scopul de a asigura adaptarea la standardele internaționale, decât de a proiecta și de a urma o politică migraționistă națională cu obiective clare, având în vedere profilul migraționist specific.

- Este necesară evitarea riscului marginalizării RM pe problemele migraționiste în noua construcție

globală. Aceasta depinde, înainte de toate, de calitatea actului de guvernare și politicile publice promovate, de conservarea valorilor culturale și etice ale națiunii și armonizarea celor occidentale la condițiile naționale.

- Condițiile pentru o asemenea îmbinare determină elaborarea unei noi viziuni strategice din partea RM referitor la administrarea și dezvoltarea domeniului migrației și azilului, pe măsură ce ultimul act de politici publice a fost aprobat la 8 septembrie 2011.

- Întreg sistemul normativ extrapenal acoperă juridic elementele normative ale infracțiunii de organizare a migrației ilegale, prevăzute de art. 362¹ CP RM, caracterul dispoziției acesteia din urmă fiind unul de blanchetă.

Referințe bibliografice

1. GUCEAC, I. *Fenomenul migrației în conținutul reglementărilor juridice*. În: MORARU, V. Migrație, diaspora, dezvoltare: Noi provocări și perspective. Chișinău: Tipografia-Sirius, 2016, 308 p. (p. 22-36) [cit. 19.01.2021]. Disponibil: <http://icjp.asm.md/sites/default/files/publicatii/migratia.pdf>

2. Studiu nr. 5 privind fenomenul migraționist din perspectiva aderării României la UE, Institutul European din România. București: 2004, p. 11 [cit. 14.02.2021]. Disponibil: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/publicatii/Pais2_studiu_5_ro.pdf

3. Carta Drepturilor Fundamentale a UE C 83/02 din 30.03.2010 [cit. 19.01.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:ro:PDF>

4. TUDORACHE, C. *Evoluția fenomenului migrației în Europa*: În: Economie teoretică și aplicată, 2006, București, nr. 6, p. 95-100 [cit. 19.01.2021]. Disponibil: <http://www.store.ectap.ro/articole/211.pdf>

5. ROTARU, R. *Aspecte conceptuale ale fenomenului migrație – premisă de atac la securitatea unui stat*. În: Materialele Conferinței științifico-practice internaționale - Criminalitatea transfrontalieră și transnațională: tendințe

și forme actuale de manifestare, probleme de prevenire și combatere. Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, S.n., 2018. 500 p. (p. 421-431) [cit. 05.03.2020]. Disponibil: <http://academy.police.md/assets/files/pdf/conferintu.pdf>

6. Strategia națională în domeniul migrației și azilului (2011-2020), aprobată prin HG nr. 655 din 8.09.2011 [cit. 19.01.2021]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=56020&lang=ro

7. Strategia națională privind imigrația pentru perioada 2011-2014, „Migrația este un proces care trebuie gestionat și nu o problemă care trebuie rezolvată”, aprobată prin Hotărârea nr. 498 din 18.05.2011 [cit. 19.01.2021]. Disponibil: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/129082>.

8. Tratatul privind funcționarea UE, semnat la Roma din 25.03.1957 [cit. 9.09.2021]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/ro/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-rome>.

9. Hotărârea Parlamentului nr. 1298 din 24.07.1997 [cit. 19.01.2021]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=7462&lang=ro

10. ROȘCA, V. *Curtea Europeană a Drepturilor Omului și fenomenul migrației*. Chișinău: 2020 [cit. 19.01.2021]. Disponibil: <https://juridicemoldova.md/10409/cedo-si-fenomenul-migratiei.html>

11. Cauza Soering c. Marea Britanie, Hotărârea din 7.07.1989 [cit. 19.01.2021]. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57619%22%5D%7D>.

12. Cauza Sufi și Elmi c. Marea Britanie, Hotărârea din 28.06.2011 [cit. 19.01.2021]. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22Elmi%22%2C%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-105434%22%5D%7D>.

13. Cauza Ilias și Ahmed c. Ungaria, Hotărârea din 21.11.2019 [cit. 19.01.2021]. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-201164%22%5D%7D>.

14. Cauza Bistieva și alții c. Polonia, Hotărârea din 10.04.2018 [cit. 19.01.2021]. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-182210%22%5D%7D>.

15. Cauza Nolan și K. c. Federația Rusă, Hotărârea din 12.02.2009 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-91302%22%7D%7D>}.
16. Hotărârea Parlamentului nr. 1183 din 14.05.1997 [citată 17.01.2021]. Disponibil: http://https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=60399&lang=ro.
17. Legea nr. 20 din 10.02.2006 [citată 12.02.2021]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=4385&lang=ro.
18. MOREHOUSE Christal and BLOMFIELD, *Irregular migration in Europe*, Migration Policy Institute. Washington, December, 2011, 17 p. [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://www.migrationpolicy.org/pubs/TC-Mirregularmigration.pdf>
19. Tratatul de la Amsterdam 97/C 340/01 din 2.10.1997, intrat în vigoare 1.05.1999 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:11997D/TXT>
20. Tratatul de la Maastricht din 7.02.1992, intrat în vigoare 1.11.1993. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:11992M/TXT>
21. BĂDESCU, I. *Tratat de geopolitică*. Vol. 1. București: Editura Mica Valahie, 2004, p. 397.
22. Programul „TAMPERE” din 15-16.12.1999 [citată 19.01.2021]. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm
23. ZANŌSCHI, D. *Dreptul la azil în UE. Distopia supra-naționalismului*. Vol. XVIII. Sfera Politicii, 2010, nr. 12 (154), p. 28-34 [citată 19.01.2021]. Disponibil: http://revistasferapoliticii.ro/sfera/pdf/Sfera_154-Rev3.pdf
24. CICALA, A., SOROCEANU, I. *Migrația – factor de destabilizare a securității naționale*. În: Revista Legea și Viața, 2018, nr. 1, p. 20-27 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <http://www.legeasiviata.in.ua/archive/2018/1-1/4.pdf>
25. Comunicarea privind Imigrarea, Integrarea și Ocuparea forței de muncă a Comisiei Europene COM/2003/0336 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003DC0336&from=EN>
26. Tratatul de la Nisa semnat la 26.02.2001, intrat în vigoare la 1.02.2003 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/4/tratatul-de-la-nisa-si-conventia-privind-viitorul-europei>
27. DRĂGĂNESCU, N. *Spațiul Schengen și România*. București: 2016, p. 139-157 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://cig.ase.ro/wp-content/uploads/2016/06/10-Draganescu.pdf>
28. CUȘMIR, A. A. *România în circuitul mondial al crimei*, Revista Română de Sociologie. Serie nouă, XVI. București: 2005, nr. 3–4, p. 287–301 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.3-4-2005/Adriana%20Anca%20Cusmir.pdf>
29. Comunicarea Comisiei - Investițiile în cercetare: un plan de acțiune pentru Europa M(2003) 226 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0226:FIN:EN:PDF>.
30. Decizia consiliului de instituire a unei Rețele europene de migrație CE/381 din 14.05.2008 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008D0381&from=EN>
31. Programul „HAGA” din 4-5.11.2004 [citată 19.01.2021]. Disponibil: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_05_153.
32. Cartea verde privind abordarea UE pentru gestionarea migrației economice. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX%3A52004DC0811>.
33. Comunicarea Comisiei privind Planul de politici privind migrația legală COM(2005) 669 din 21.12.2005 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2005/EN/1-2005-669-EN-F1-1.Pdf>
34. Tratatul de la Prüm, semnat la 27.05.2005 [citată 19.01.2021]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a9f2dcc0-947f-4fca-b628-065-d77004d49.0019.01/DOC_12&format=PDF
35. Comunicarea COM/2007/0512 din 11.09.2007 referitor la cel de-al treilea raport anual privind migrația și integrarea. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A52007DC0512>.
36. Tratatul de la Lisabona semnat la 13.12.2007, intrat în vigoare la 1.12.2009. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=OJ%3AC%3A2007%3A306%3ATOC>.
37. Consiliul European și Consiliul UE de-a lungul timpului. Adoptarea deciziilor și legiferarea în cadrul integrării europene. : Oficiul pentru Publicații al UE. Luxemburg: 2016, p. 19 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://>

www.consilium.europa.eu/media/29966/qc0415219ron.pdf

38. [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

39. SUDITU, B. A., PRELIPCEAN, G., VÎRDOL, D. C., STĂNGACIU, O. A. *Perspectivile politicii de migrație în contextul demografic actual din România*, Strategy and Policy Studies (SPOS). București: 2013, No. 1/2012, 229 p. [citată 9.09.2021]. Disponibil: <https://www.econstor.eu/handle/10419/141811>.

40. Pactul european privind imigrația și azilul [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:j10038&from=RO>.

41. ȘUIU, A. *Impactul migrațiilor internaționale asupra capitalului social-teritorial și al dezvoltării locale. Rolul migranților pentru muncă între România și Spania*. Teză de doctorat. Timișoara: 2017, 326 p. [citată 8.09.2021]. Disponibil: https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/460878/2017_Tesis_%20Suiu_Adriana.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

42. Sistemul European Comun de Azil [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:114561>.

43. Sistemul European de Supraveghere a Frontierelor [citată 19.01.2021]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:230103_1.

44. Comunicatul Reprezentanței permanente a României la UE [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://ue.mae.ro/node/400>.

45. Comunicarea COM(2008) 611 privind consolidarea abordării globale a migrației: coordonare, coerență și sinergii sporite [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52008DC0611>.

46. Programul de la Stockholm 18.06.2009 [citată 19.01.2021]. Disponibil: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XG0504\(01\)&from=RO](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XG0504(01)&from=RO).

47. WICKRAMASEKARA Piyasiri, *Circular migration : a triple win or a dead end?*. International Labour Office, Bureau for Workers' Activities (ACTRAV). Geneva: ILO, 2011, p. 52 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <http://www.migration4development.org/sites/m4d.emakina.eu>.

[net/files/no15-mar11-circular-migration-a-triple-win-or-a-dead-end.pdf](http://www.migration4development.org/sites/m4d.emakina.eu/net/files/no15-mar11-circular-migration-a-triple-win-or-a-dead-end.pdf).

48. United Nations Population Division. World Population Prospects: 2019 Revision [citată 13.02.2021]. Disponibil: <http://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.NETM>.

49. Directiva CE/2009/52 din 18.06.2009 de stabilire a standardelor minime privind sancțiunile și măsurile la adresa angajatorilor de resortisanți din țări terțe aflați în situație de ședere ilegală [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0052&from=RO>.

50. [citată 13.02.2021]. Disponibil: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php> . <https://www.unhcr.org/ro/461-rostiri2014raport-unhcr-a-crescut-numarul-cererilor-de-azil-in-tarile-industrializate-html.html>.

51. Eurostat regional yearbook 2013: Publications Office of the European Union. Luxembourg: 2013 [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5784301/KS-HA-13-001-EN.PDF>.

52. FRONTEx [citată 19.01.2021]. Disponibil: <http://www.frontex.europa.eu/publications>.

53. Comunicarea COM/2014/0288 referitor la cel deal cincilea raport anual privind migrația și integrarea (2013) [citată 19.01.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014DC0288&from=RO>.

54. COMMISSION REGULATION (EC) No 1560/2003 of 2.09.2003 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 343/2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national [citată 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003R1560&from=RO>.

55. Regulamentul (CE) nr. 1987/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 20.12.2006 privind instituirea, funcționarea și utilizarea Sistemului de informații Schengen din a doua generație (SIS II) [citată 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:32006R1987>.

56. Regulamentul (CE) nr. 810/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13.07.2009 privind insti-

tuirea unui Cod comunitar de vize (Codul de vize) [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32009R0810>.

57. Regulamentul (UE) nr. 1052/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 22.10.2013 de instituire a sistemului european de supraveghere a frontierelor (EU-ROSUR) [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1052&from=EN>.

58. Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26.06.2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32013R0604>.

59. Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 118/2014 al Comisiei din 30.01.2014 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1560/2003 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 343/2003 al Consiliului de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32014R0118>.

60. Regulamentul (UE) nr. 514/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16.04.2014 de stabilire a dispozițiilor generale privind Fondul pentru azil, migrație și integrare, precum și instrumentul de sprijin financiar pentru cooperarea polițienească, prevenirea și combaterea criminalității și gestionarea crizelor [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0514>.

61. [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:02016R0399-20170407&from=EN>.

62. Regulamentul (UE) 2016/399 al Parlamentului European și al Consiliului din 9.03.2016 cu privire la Codul Uniunii privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (Codul Frontierelor Schengen) [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0369&from=en>.

63. Regulamentul (UE) 2016/1624 al Parlamentului European și al Consiliului din 14.09.2016 privind Poliția de frontieră și garda de coastă la nivel european și de modificare a Regulamentului (UE) 2016/399 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 863/2007 al Parlamentului European și al Consiliului, a Regulamentului (CE) nr. 2007/2004 al Consiliului și a Deciziei 2005/267/CE a Consiliului [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32016R1624>.

64. Regulamentul (UE) 2018/1726 al Parlamentului European și al Consiliului din 14.11.2018 privind Agenția Uniunii Europene pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție (eu-LISA) și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1987/2006 și a Deciziei 2007/533/JAI a Consiliului, precum și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1077/2011 [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32018R1726>.

65. Regulamentul (UE) 2018/1806 al Parlamentului European și al Consiliului din 14.11.2018 de stabilire a listei țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru trecerea frontierelor externe și a listei țărilor terțe ai căror resortisanți sunt exonerati de această obligație [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1806>.

66. Decizia-cadru a Consiliului din 28.11.2002 privind consolidarea cadrului penal pentru a preveni facilitarea intrării, tranzitului și șederii neautorizate [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX%3A32002F0946>.

67. Decizia nr. 267/2005 de creare a unei Rețele de Informare și Coordonare securizate, conectate la Internet, pentru serviciile de gestionare a migrației a statelor membre [citât 13.02.2021]. Disponibil: <https://lege5.ro/Gratuit/gi3tinxgi/decizia-nr-267-2005-de-creare-a-unei-retele-de-informare-si-coordonare-securizate-conectate-la-internet-pentru-serviciile-de-gestionare-a-migratiei-a-stator-membre>.

68. Decizia de ofițeri de legătură în materie de imigrație. Decizia 2005/687/CE a Comisiei din 29.09.2005 privind formatul raportului referitor la activitatea rețelelor ofițerilor de legătură în domeniul imigrației, precum și la situația în țara gazdă în ceea ce privește imigrația ilegală

[citat 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:l14511>.

69. [citat 13.02.2021]. Disponibil: <https://lege5.ro/Grauit/gi3tgmrsgq/decizia-nr-688-2006-privind-instituirea-unui-mecanism-de-informare-reciproca-cu-privire-la-masurile-statorile-membre-in-domeniul-azilului-si-imigrarii>.

70. Decizia nr. 575.2007.CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23.05.2007 de instituire a Fondului European de Returnare pentru perioada 2008-2013, ca parte a Programului general „Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii” [citat 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:l14570>.

71. Directiva 2004/81/CE a Consiliului din 29.04.2004 privind permisul de ședere eliberat resortisanților țărilor terțe care sunt victime ale traficului de persoane sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale și care cooperează cu autoritățile competente [citat 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32004L0081>.

72. Directiva 2008/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16.12.2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală [citat 13.02.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:348:0098:0107:ro:PDF>.

73. Directiva 2009/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18.06.2009 de stabilire a standardelor minime privind sancțiunile și măsurile la adresa angajatorilor de resortisanți din țări terțe aflați în situație de ședere ilegală [citat 13.02.2021]. Disponibil <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32009L0052>.

74. JUNCKER, Jean-Claude, *A New Start for Europe: My Agenda for Jobs, Growth, Fairness and Democratic Change. Political Guidelines for the next European Commission*. Strasbourg: 15.07.2014 [citat 17.01.2021]. Disponibil: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_14_546.

75. IACOB, V. *Explorând alternativele de securitate al UE – este Europă pregătită să miargă mai departe?* În: Revista Impact Strategic. București: Nr. 1[54]/2015, p. 7-23 [citat 17.01.2021]. Disponibil: https://cssa.unap.ro/ro/pdf_publicatii/is54.pdf.

76. *EU policies – Delivering for citizens: EU support for democracy and peace in the world* [citat 17.01.2021]. Disponibil [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628271/EPRS_BRI\(2018\)628271_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628271/EPRS_BRI(2018)628271_EN.pdf).

77. *Tendințe și Politici Migraționiste în Regiunea Mării Negre: cazurile RM, României și Ucrainei*: Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale “Viitorul”. Chișinău: 2008, 75 p. [citat 17.01.2021]. Disponibil: https://brd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/tendinte_si_politici_migrationiste_in_bazinul_marii_negre_idis_2008_0.pdf.

78. MOȘNEAGA, V. *Migrație și dezvoltare: aspecte politico-juridice*. OIM, Misiunea în Moldova. Chișinău: 2017. 118 p.

79. *Strategia națională în domeniul migrației și azilului (2011-2020)*, aprobată prin HG nr. 655 din 8.09.2011 [citat 17.01.2021]. Disponibil https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=56020&lang=ro.

80. *Tendințe și Politici Migraționiste în Regiunea Mării Negre: cazurile RM, României și Ucrainei*: Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale “Viitorul”. Chișinău: 2008, 75 p. [citat 17.01.2021]. Disponibil: https://brd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/tendinte_si_politici_migrationiste_in_bazinul_marii_negre_idis_2008_0.pdf.

81. *Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2014-2018 Raport analitic*. Chișinău: Biroul Migrație și Azil, Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, 2019, 113 p. [citat 17.01.2021]. Disponibil: http://bma.gov.md/sites/default/files/media/ra_pme_2014-2018_0.pdf.

82. FRONTEX, Eastern European Borders Annual Risk Analysis 2017 [citat 17.01.2021]. Disponibil: https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2017.pdf.

83. Legea nr. 200 din 16.07.2010 privind regimul străinilor în RM [citat 13.02.2021]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=98849&lang=ro.

84. Legea nr. 270 din 18.12.2008 privind azilul în RM [citat 12.02.2021]. Disponibil: <http://www.justice.gov.md/file/Centrul%20de%20armonizare%20a%20legislatiei/Baza%20de%20date/Materiale%202008/Acte/L%20privind%20azilul.pdf>.